

Годишен счетоводен отчет за 2011 г.

Повече подробности можете да намерите в книгата *Годишно счетоводно и данъчно приключване 2011 г.* <http://www.rconsult.info/>

1. Същност и цел на финансовите отчети

Финансови отчети с общо предназначение са тези, чрез които се осигурява информация за нуждите на външните потребители, които не са в правата си да изискват отчети за задоволяване на потребности от специфична информация. Информацията от финансовите отчети, структурирано представена, характеризира финансовото състояние на отделното предприятие, резултатите от неговата дейност и паричните му потоци в сравнение с предходни периоди и с достиженията на други предприятия със сходна дейност.

2. Изисквания за качество на информацията

Свойствата, които правят информацията от финансовите отчети полезна за потребителите, се наричат качествени характеристики. Те са представени в чл. 25 от Закона за счетоводството като изисквания към информацията във финансовите отчети и включват: разбираемост, уместност, надеждност и сравнимост.

Разбираемостта е основно качество на информацията във финансовите отчети. Предполага се, че потребителите имат познания по счетоводство и икономика, както и желание да проучат добре информацията. Ако тази информация, поради специфичната технология на отчитане на дейностите и представянето, се окаже сложна за разбиране от някои потребители, това не би било мотив тя да бъде опростена.

Информацията се смята за **уместна**, когато влияе на вземането на икономически решения от потребителите, помага им да оценят минали, настоящи и бъдещи събития, като потвърждава или коригира техни предишни оценки.

Характерна черта на уместността е съществеността. Уместността на информацията зависи от нея. Информацията се смята за съществена, ако посочването или непосочването и неправилното ѝ представяне би повлияло на решенията на потребителите. Така например, непосочването във финансовия отчет на информация за преустановена дейност с чувствителен дял в приходите на предприятието за отчетния период, би се оказало за тях подвеждащо.

Информацията е **надеждна**, когато в нея липсват съществени грешки и пристрастност, при което потребителите могат да разчитат, че тя изразява достатъчно онова, което ѝ е възложено да представи. **Информацията може да е уместна, но ненадеждна.** Ето защо към нея са предявени изисквания:

-за достоверно представяне на сделките и другите събития, като не се изключва рискът тя да е по-малко надеждна от това, което се претендира, че представя, по-скоро поради вътрешно присъщи трудности или при идентифициране на сделките и другите събития, отколкото поради други причини;

- за осигуряване на предимство на съдържанието пред формата, като сделките и събитията се представят на базата на тяхната същност и стопанска реалност, а не според правната им форма; пример в тази насока е документиране на прехвърлянето на собствеността при продажба на актив по такъв начин, че за потребителите на информацията остава скрито наличието на евентуално споразумение за продължаване на ползването на благата от прехвърления актив;

- за неутралитет, което означава осигуряване на безпристрастност и недопускане на базата на подбрано представяне да се влияе на вземането на решения от страна на потребителите на информацията;

- за предпазливост и включване на определена степен скептицизъм при прилагането на преценките, необходими за приблизителните изчисления в условията на несигурност, с цел да не се надценяват активи или приходи и да не се подценяват пасиви или загуби;

- предпазливостта обаче не означава проява на умишлени действия с цел да се създават резерви;

- за пълнота: за да е достоверна, информацията в счетоводните отчети следва да е пълна в съществено и стойностно отношение; допуснатите пропуски могат да влошат нейното качество и да я превърнат в недостоверна и недостатъчно уместна;

за сравнимост, в т.ч.:

а) сравняване на финансовите отчети на предприятието за различните години с цел да се определи тенденцията на развитие;

б) сравняване на финансовите отчети на предприятието с финансовите отчети на други предприятия с цел да се оцени финансовото му състояние и ефективност в икономическата среда.

Във връзка с качествената характеристика сравнимост на потребителите на информация от финансовите отчети трябва да се даде възможност за запознаване със счетоводната политика на тези предприятия, за да се оценят приликите и различията между сходни сделки. Целта е да се търсят по-уместни и по-надеждни алтернативи.

3. Елементи на финансовите отчети

Елементи на финансовите отчети са тези широки категории, в които според икономическите им характеристики са групирани и представени във финансовите отчети ефектите от сделките и другите събития. Едни от тях са свързани с оценяване на финансовото състояние в баланса на предприятието: активите, пасивите и собствения капитал. Приходите и разходите са елементите, пряко свързани с оценяването на ефекта в отчета за приходите и разходите.

3.1. Активи

Активите са ресурси, контролирани от предприятието в резултат на минали събития, от които се очаква бъдеща икономическа изгода. Тя може да постъпи в предприятието чрез осъществяването на различни сделки и дейности:

- активи, могат да бъдат използвани самостоятелно или в комбинация с други видове активи за производството на стоки или услуги с цел продажба;
 - едни активи могат да бъдат заменени за други активи;
 - срещу предоставянето на активи може да се получи правото на участие в капиталите на други предприятия;
 - понякога непарични активи се използват за уреждане на задължения с цел да се предотвратят евентуални бъдещи разходи, свързани с уреждане на тези задължения с парични средства в по-късен период;
 - активи могат да бъдат предоставени за уреждане на възнаграждение на персонала; или
- да бъдат разпределени между собствениците на предприятието.

Не са изключени и други действия, чрез които предприятието да придобие икономическа изгода.

Контролираните от предприятието активи са дълготрайни и краткотрайни. Едни от тях се придобиват чрез покупка, други се произвеждат, трети се придобиват чрез вноски в капитала на предприятието. Има активи, които са възникнали в резултат на юридически права: на базата на финансово-обвързани договори, търговска репутация в резултат на придобиване на предприятие, покупка на дългосрочни инвестиции и финансови активи. Активи възникват и по силата на нормативно разпореждане.

3.2 Пасиви

Пасивите са съществуващи задължения на предприятието, произтичащи от минали събития, за уреждането на които се очаква появата на изходящ поток от ресурси, съдържащ икономически ползи. Най-често пасиви възникват при придобиване чрез покупка на дълготрайни активи, материални запаси (материали и стоки) и различни видове услуги. Пасиви възникват и при получаването на кредити от предприятието.

Тяхното уреждане е възможно да бъде осъществено чрез:

- плащане в брой или по безкасов път;
- предоставяне на материални запаси, дълготрайни активи и други активи;
- предоставяне на услуги;
- замяна на задължението с друго задължение;
- замяна на задължение с дял в капитала; и
- по друг начин.

3.3. Собствен капитал

Собственият капитал е остатъчната стойност от активите след приспадане на всичките му задължения (пасиви). Той включва:

- основния капитал;
- резервите;
- печалбата от минали години; и
- печалбата от текущата година.

Допуснатата загуба не е собствен капитал. Тя е отрицателен финансов резултат (перо в баланса от финансовите отчети на предприятието в раздела за собствения капитал), чиято стойност се отразява негативно върху неговия размер.

3.4. Приходи

Ефективността от стопанската дейност на предприятията се измерва чрез печалбата. Приходите и разходите са елементите, които са свързани с нейното изчисление.

Приходи са нарастването на икономическата изгода през отчетния период под формата на придобиване на активи или намаляване на пасиви, което води до нарастване на собствения капитал на предприятието, без да се имат предвид сумите, свързани с акционерното или дялово участие. Те възникват в хода на обичайната стопанска дейност и включват и прираста, който може да възникне в хода на стопанските процеси, но може и да не възникне.

3.5. Разходи

Разходите представляват намаление на икономическата изгода през отчетния период под формата на намаляване на активите и увеличаване на пасивите, което води до намаляване на собствения капитал, без да се имат предвид сумите, свързани с акционерното или дялово участие. Дефиницията на разходите включва разходите от обичайната дейност на предприятието и загубите, които могат да възникнат, но могат и да не възникнат в хода на тази дейност. Като пример е подходящо посочването на загуби, възникнали при пожар.

И прираста, и загубите се посочват в отчета за приходите и разходите отделно от постъпленията и разходите за стопанската дейност. Разходите се признават в отчета за приходите и разходите на база на пряката им връзка с признатите приходи.

За да се представи информацията в баланса и отчета за приходите и разходите по най-полезен за потребителите начин, елементите им подлежат на прегрупиране според техния характер или функция в стопанската дейност на предприятието.

4. Признаване на елементите на финансовите отчети

Признаването на елементите на финансовите отчети е процес на включване в баланса или в отчета за приходите и разходите на активи и пасиви, на приходи и разходи, които удовлетворяват критериите за признаване и отговарят на определението за елемент.

Критериите за признаване включват:

- съществуването на вероятност предприятието да придобие или да се лиши от бъдеща икономическа изгода;
- статите имат достоверно измерима стойност или ценност.

Актив се признава в баланса, когато съществува вероятност предприятието да извлече от него бъдеща икономическа изгода и когато този актив има достоверно измерима стойност или ценност.

Пасив се признава в баланса, когато съществува вероятност от изтичане на ресурси, възплъщаващи икономическа изгода и когато този пасив има достоверно измерима стойност.

В Отчета за приходите и разходите се признава приход, когато възникне достоверно увеличаване на икономическата изгода чрез увеличаване на активите и намаляване на пасивите. Разход се признава тогава, когато възникне достоверно оценимо намаляване на икономическата изгода чрез намаляване на активите и нарастване на пасивите.

5. Източници на информация за изготвяне на финансовите отчети

Финансовите отчети се съставят на база на натрупаната в счетоводните сметки на предприятието информация за извършените сделки и други стопански събития, която трябва да е организирана в съответствие с правилата в утвърдената за прилагане счетоводна политика и изискванията за нейното представяне.

За да бъде представена информацията от счетоводните сметки в индивидуалните финансови отчети, е необходимо тя да бъде предварително подготвена и обобщена в оборотната ведомост.

До нейното съставяне се достига през следните етапи:

- текущо осчетоводяване на възникналите през отчетния период сделки и други стопански събития;
- завеждане и равняване на главната книга;
- установяване на равнение на сумите между синтетичните и аналитичните сметки;
- представяне на салдата и оборотите на сметките в оборотната ведомост.

Оборотната ведомост е предварителна и окончателна. Въз основа на информацията от главната книга, съдържаща се в началните салда, оборотите и крайните салда на синтетичните счетоводни сметки, се съставя предварителната оборотна ведомост. Тя съдържа данни, натрупани от началния период на отчетната година, 1 януари, или от датата на встъпителния баланс, ако предприятието е създадено през тази отчетна година. Обхваща периода до 31 декември, ако предприятието е действащо, или до датата на неговото влизане в процедура на несъстоятелност или ликвидация. Има табличен вид с шест или осем колони. В първите две колони се представят началните дебитни и кредитни салда на синтетичните и аналитичните счетоводни сметки, в трета и четвърта колона са оборотите на сметките, дебитни и кредитни. В пета и шеста колони са пресметнати крайните салда на счетоводните сметки, а ако са предвидени колони седма и осма, в тях се вписват окръглените до хил. лева суми на крайните салда.

Предварителната оборотна ведомост е един от източниците на информация за изготвянето на отчета за приходите и разходите на предприятието. Освен нея в зависимост от потребностите се използва и допълнителна информация, която е представена в главната книга на предприятието в резултат на текущото счетоводно отчитане.

Информацията, необходима за попълване на Отчета за приходите и разходите, се получава от различни източници в зависимост от потребностите за

представяне и избраната двустранна форма (Приложение 2 към СС 1) или едностранна форма (Приложение 3 към СС 1).

6. Изисквания при представяне на информацията

Финансовите отчети се изготвят и представят на базата на Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия (НСФО), ако е спазено определеното в чл. 22 б ал. 1 от Закона за счетоводството, изискване съгласно което, предприятията най-малко за една от двете предходни години не надвишават показателите на два от следните критерии:

- балансова стойност на активите към 31 декември на предходната година или на годината преди предходната - 8 млн. лв.;
- нетни приходи от продажби (без финансовите и извънредни приходи) за предходната година или за годината преди предходната - 15 млн. лв.;
- средна численост на персонала за предходната година - 250 души.

Съгласно чл. 22 б, ал. 2 годишни финансови отчети на базата на НСФО изготвят и новообразуваните предприятия за годината на възникването си и за следващата година.

финансови отчети, които обхващат период от една календарна година, са годишни финансови отчети. Когато е налице причина този период да е по-малък, ръководството на предприятието е длъжно да я оповести в приложението. Най-често финансови отчети за период по-малък от година изготвят новоучредените предприятия. Периодът на техните отчети е от датата на регистрацията до края на отчетната година. По понятни причини те не посочват данни за предходен период.

финансови отчети се изготвят за период по-малък от календарна година и тогава, когато те са необходими на органите на управление и по силата на нормативен акт.

При изготвянето на финансовите отчети ръководствата на предприятията трябва да изхождат от следните изисквания:

1. Същественост и обединяване

Изискването за същественост на информацията означава, че всяка съществена статия се представя отделно във финансовия отчет. Обединяване се допуска, ако:

- сумите по статии с подобен характер са несъществени;
- обединяването е с цел да се постигне по-голяма яснота при представяне на информацията; и
- сумите, включени в обединените статии, са оповестени отделно в приложението.

Както вече бе отбелязано при представяне на качествените характеристики на информацията, сумите са съществени, ако тяхното неоповестяване би довело до нарушение на изискването за вярно и честно представяне на имущественото и финансово състояние на предприятието. Така например, посочването или не посочването на информация за даден промишлен или географски сектор би повлияло на вземането на решение от страна на потребителите на информацията. Зависи от дела на този сектор в общите приходи и разходи на предприятието.

2. Сравнителна информация

Финансовите отчети следва да съдържат информация за сравнимост на резултатите с предходния отчетен период. Когато информацията не е сравнима се налага да бъде коригирана (преобразувана) така, че да отговори на изискването за сравнимост. Когато не е възможно информацията да бъде преобразувана, този факт се оповестява в приложението, както и причините поради които преобразуването не може да бъде осъществено.

3. Компенсиране

Не се допуска компенсиране на активи и пасиви, освен ако това не е разрешено с друг счетоводен стандарт. Приходи и разходи също не се компенсират, освен когато това е разрешено с друг счетоводен стандарт или приходите и разходите са свързани с една и съща стопанска операция и ефектът от нея е несъществен. Така например, не може с получени парични средства от субсидии да се неутрализират извършени разходи (което се случва в практиката). Редно е разходите да бъдат признати като текущи едновременно с признаването на съответните приходи от финансиране.

4. Други общи изисквания

Финансовите отчети се изготвят в хиляди левове. Поредността на разделите, групите и статиите в счетоводния баланс и в отчета за приходите и разходите трябва да е съобразена с представените към СС 1 Представяне на финансови отчети приложения. Сумите в отчетите, представляващи отрицателни величини, се отбелязват в скоби.

5. Идентификация на финансовите отчети

Във всеки финансов отчет задължително трябва да се идентифицират:

- правната форма на отчитащото се предприятие, неговото наименование и адрес;
- дали отчетите са изготвени за отделно предприятие или за група предприятия;
- периодът, обхванат от отчета;
- датата на съставяне на отчета;
- видът на отчетната валутата; и
- степената на точност на числата.

Независимо че през годината е извършено текущо отразяване на стопанските операции, е необходимо чрез системата на синтетичните и аналитични сметки да се анализират отново счетоводните записвания с цел тяхното достоверно отразяване по счетоводните сметки, отчитащи активите, пасивите, приходите и разходите, и формиране на финансовия резултат. Необходимо е да се уверим, че са изпълнени изискванията на стандартите за отчитане на:

СС 2	Установяване на правилното формиране на първоначалната оценка на материалните запаси и себестойността на СМЗ съгласно изискванията на стандарта. Правилно ли са отчетени разходите за преработка - преки , непреки, в т.ч. променливи и постоянни:
------	--

	<p>Определен ли е нормалният производствен капацитет. Установява се дали постоянните общопроизводствени разходи са разпределени на база нормален капацитет на производствените мощности и при по-нисък обем на производство, дали постоянните общопроизводствени разходи са отчетени като разходи за периода извън разходите за преработка (т. 6.2 и 6.3 от стандарта), т.е. отразени са за сметка на финансовия резултат.</p>
СС 4	<p>Проверява се правилно ли е формирана цената на придобиване на дълготрайните материални активи.</p>
СС 16	<p>- определяне на полезния живот на дълготрайните материални активи, съобразена с данъчно признатите норми. Амортизационните норми следва да отразяват реалния полезен живот и начина на използването на активите в предприятието;</p> <p>- установяване стойностен праг за дълготрайни материални активи;</p> <p>- установяване прекласифицирани ли са дълготрайните активи в категориите, определени в стандарта;</p> <p>- установяване дали има неизползвани дълготрайни активи, на които е начислявана амортизация. Как ще се използват тези активи - ще се продават и ще се класифицират като краткотрайни активи или ще се консервират.</p>
СС 38	<p>Анализира се и се проверява дали всички отчетени нематериални дълготрайни активи отговарят на изискванията на стандарта, за да бъдат отчетени като такива. Дали някои от активите вече не се използват, а пък други просто са разходи за учредяване.</p>
СС 37	<p>Установява се с помощта на юристи дали има правно или конструктивно задължение за признаване на провизии в баланса. Това са всички заведени от предприятието и срещу него дела, задължения по Закона за опазване на околната среда и др.</p>
СС 19	<p>Направен ли е списък на лицата с неизползвани отпуски. Правилно ли са отписани изплатените сумите за ползваните отпуски от минали години за сметка на провизираните суми. Начислява се не само размерът на неизползваните отпуски, но и начислените за социални осигуровки върху тях.</p>
СС 12	<p>Проверете има ли обстоятелства, които пораждат временни разлики. Всички намаляеми временни разлики пораждат активи по отсрочени данъци. Всички облагаеми временни разлики пораждат пасиви по отсрочени разлики.</p>
СС 32	<p>При наличие на заеми и финансови активи, държани до падеж, следва да се направи изчисление на тяхната амортизируема стойност (по метода на ефективна лихва).</p>

	Направете преглед на вземанията в баланса. Несъбираемите и трудно събираемите следва да се обезценят по реда на този стандарт. Направете анализ на старите провизии и отпишете несъбираемите вземания.
--	---

Повече подробности можете да намерите в книгата Годишно счетоводно и данъчно приключване 2011 г. <http://www.rconsult.info/>